

TORAH

תורה

יכוין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי הה דשם ב"ן להשאייר בו הארה מתוספת הנפש משבת שעברה

יא ויכוס יתיה על צדא
 דמדבחה צפונא קדם יי
 ויזרקון בני אהרן כהניא ית
 דמיה על מדבחה סחור סחור:
 יב ויפלט יתיה לאברהי וית
 רישיה וית תרביה ויסדר
 כהנא יתהון על אעיא די על
 אשתא די על מדבחה: יג וגוא
 וכרעיא יחלל במיא ויקרב
 כהנא ית כולא ויפק למדבחה
 עלתא הוא קרבן דמתקבל
 ברעוא קדם יי: יד ואם מן
 עופא עלתא קרבניה קדם יי
 ויקרב מן שפניניא או מן בני

יא וּשְׁחַט אֹתוֹ עַל יָרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לְפָנָי
 יְדוּה וּזְרָקוּ בְּנֵי אֹהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ
 עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: יב וְנִתַּח אֹתוֹ לְנִתְחָיו
 וְאֶת־רֵאשׁוֹ וְאֶת־פְּדָרוֹ וְעֶרְףְּ הַכֹּהֵן אֹתָם
 עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־
 הַמִּזְבֵּחַ: יג וְהִקְרִיב וְהִפְרָעִים יֶרֶחַץ בַּמַּיִם
 וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ
 עֲלֶיהָ הוּא אִשָּׁה יֶיֶח נִיחַח לִידוּה: פ שְׁנֵי
 יד וְאִם מִן־הָעוֹף עֲלֶיהָ קָרְבָּנוֹ לִידוּה

(11) And he should slaughter it on the northern side of the altar, before the Lord. And Aharon's descendants, the priests, will splash its blood upon the altar, around. (12) And he will cut it into its [prescribed] sections, with its head and its fat, and the priest will arrange them on top of the wood which is on the fire that is on the altar. (13) But [regarding] the innards and the legs, he must [first] wash [them] in water. Then, the priest will bring all [of the animal], and cause it to [go up in] smoke on the altar. It is a burnt-offering, a fire-offering [with] a pleasing fragrance to the Lord. (14) And if his burnt-offering, a sacrifice to

RASHI

רש"י

(11) על ירך המזבח — means "on the ... side of the altar." [And he should slaughter it] on the northern [side of the altar], before the Lord — The law of slaughtering

(יא) על ירך המזבח. על צד המזבח: צפנה לפני ה'. ואין צפון בבמה: (יד) מן העוף. ולא כל העוף, לפי שנאמר: "תמים זכר בבקר בכשבים ובבעזים",

on the northern side does not apply [when sacrificing an animal] on a במה [a private altar, allowed to be erected outside the Sanctuary precincts, before the permanent Holy Temple was built, and upon which certain sacrifices could be offered]. [We learn this from the verse here, which teaches us that a sacrifice should only be slaughtered "on the northern side of the altar," if it is "before the Lord" [that is in the Sanctuary precincts, but not outside them] (Torat Kohanim 1:27). (14) From birds — but not all birds. Scripture specifies [that a voluntary burnt-offering] from cattle, sheep or goats must consist of an unblemished male animal (see verse 3 and 10 above, and see Leviticus 22:19). [However, it does not specify this regarding

יונה ית קרבניה: טו ויקרבניה
כהנא למדבחה ומלוק ית
רישיה ויסק למדבחה ויתמצא

והקריב מן התרים או מן בני היונה את-
קרבנו: טו והקריבו הכהן אל המזבח ומלק
את ראשו והקטיר המזבחה ונמצה דמו

the Lord, is [brought] from birds, he must bring [it] from turtle-doves or from young doves. (15) And the priest will bring it to the altar, and cut its head [by piercing with his nail], and cause it [the head] to [go up in] smoke on the altar,

RASHI

רש"י

birds. Thus, we conclude from here, that] as far as animals [offered as a voluntary burnt-offering] are concerned, [the two prerequisites are that the animal must be] unblemished and male; however, when it comes to birds, these two prerequisites do not apply. [Therefore, because a blemished bird can still be brought for this offering,] one might think that even a bird which lacks [an entire] limb [may be brought for this offering]. Scripture, however, says, "from

תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות; וכול, אף מחסר אבר? תלמוד לומר: "מן העוף"; התרים. גדולים ולא קטנים; בני היונה. קטנים ולא גדולים: מן התרים או מן בני היונה. פרט לתחלת הצהוב שבזה ושבזה, שהוא פסול, שגדול הוא אצל בני יונה וקטן אצל תורים: (טו) והקריבו. אפלו פרידה אחת? ביא: הכהן ומלק. אין מליקה בכלי, אלא בעצמו של כהן; קוצץ בצפרו ממול הערף וחותך מפרקתו עד שמגיע לסימניו וקוצצו: ונמצה דמו. לשון ומיץ אפים; "כי אפס המיץ". כובש בית

*birds" [but not all birds, that is, the verse comes to exclude a bird which lacks (an entire) limb] (Torat Kohanim 1:71). **Turtle-doves** — [Because the verse specifies "young" doves, but simply says "turtle-doves," without saying "young", it must refer to] adult turtle-doves [only, that may be offered], and not young ones. **Young doves** — [And since it specifies "young" here, but does not do so regarding "turtle-doves," it must refer to] young doves [only, that may be offered], but not adult ones (Torat Kohanim 1:74). **From turtle-doves or from young doves** — [The word "from" occurring twice in this verse, comes] to exclude birds whose feathers have just begun to become reddish in color. For in either case, it demonstrates that the respective bird is unfit for sacrifice [as follows]. In the case of young doves, [reddish feathers indicate that] this bird is [now] an adult. And in the case of turtle-doves, [reddish feathers indicate that] this bird is [yet] young (Torat Kohanim 1:75). (15) **Will bring it** — Even [if the sacrifice consists of only] a single bird, one may still bring it (Torat Kohanim 1:77). **The priest will ... cut** — The cutting of the bird's head must not be done with any instrument, but rather, by the priest himself [as follows]: With his [thumb] fingernail, the priest pierces the back of the bird's neck at the level of its throat, cutting right through its spine, until he reaches the simanim [literally, "the signs;" in the context of slaughtering, this specifically refers to the esophagus (gullet) and the trachea (wind-pipe)], and cuts through them (see Rashi Leviticus 5:8, *ibid.*). **וּנְמָצָה דָּמוֹ** — [The word וּנְמָצָה is similar to the [expression in the] verse (Proverbs 30:33), "the pressing out (מִיץ) of wrath;" and (Isaiah 16:4), "for the wringing (הַמִּץ) is at an*

דמיה על כותל מדבחה:

על קיר המזבח:

[after] pressing out its [the bird's] blood upon the wall of the altar.

RASHI

end.” [What does this mean in this context?] The priest presses the area [of the bird's neck] where it had been slaughtered against the wall of the altar, and thereby, the blood is pressed out and runs down [the wall]. ומלק ... והקטיר ... ונמצה — [According to the order of these terms in the verse, one would

think that Scripture is commanding the priest to first cut the bird's neck, then burn the bird and only then, to press out its blood. But] is it possible to suggest this?! Since the priest has already burnt the bird, can he then possibly press its blood out?! Rather, [the meaning is clearly not so, and the procedure of burning the bird appears in the verse before that of pressing out the blood, to teach us that] just as with the procedure of burning, the bird's head [is burnt] separately and its body separately, so too, with the procedure of cutting the bird's head [i.e., the head is cut at the neck, to become [virtually] separate from its body (even though it is still attached to the body by the skin)] (Torat Kohanim 1:81). And here, we are to understand the [order of procedures in the] verse as though they had been written in a different order, namely: The priest should cut the bird's head and cause it to [go up in] smoke, but before its burning, the blood must already be pressed out.

רש"י

השחיטה על קיר המזבח והדם מתמצה ויורד: ומלק והקטיר ונמצה. אפשר לומר בן? מאחר שהוא מקטיר, הוא מוצה? אלא, מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו, אף מליקה בן. ופשוטו של מקרא מסרס הוא: ומלק והקטיר וקדם הקטרה, "ונמצה דמו" כבר:

PROPHETS Isaiah 44

נביאים ישעיה פרק מד

ג ארי כמא דמתיהבין מיא על ארע בית צחונא ומתנגדין על יבשתא בן אתן רוח קדשי על בנגד וברכתי על בני בנגד:

ג כִּי אֶצְקֶה מַיִם עַל-צִמְאָה וְנוֹזְלִים עַל-יַבְשָׁה אֶצְקֶה רוּחִי עַל-זֶרְעֶךָ וּבְרַכְתִּי עַל-צֶאֱצָאֶיךָ: ד וְצִמְחוּ בְּבֵין חֲצִיר פְּעֵרְבִים עַל-יְבֵלֵי-מַיִם: ה זֶה יֹאמֵר

ד ויתרבון צדיקיא רפיכין ומפנקין כלכלבי עסב כאלון דמשלח שרשוהי על נגדין דמיו: ה דין ימר מדחליא די אגא ודין

(3) As I will pour water on the thirsty and running water on dry land, so too, will I pour My spirit on your seed and My blessing on your offspring. (4) And they shall sprout among the grass like willows on rivulets of water. (5) This one

RASHI

רש"י

(ד) בבין חציר. זה אדום על ידי גרים שיתוספו — This refers to

יִצְלִי בְשׁוֹם יַעֲקֹב וַיְדִין יִקְרַב
 קוֹרְבָנָה קָדֶם יי' וּבְשֵׁמָא
 דְיִשְׂרָאֵל יִתְקַרְיֵב: ו כְּדָנֹן אָמַר
 יי' מֶלֶכָא דְיִשְׂרָאֵל וּפְרָקָה יי'
 צְבָאוֹת אָנָּא הוּא דְמַלְקֵדְמִין
 אַף עֲלָמֵי עֲלָמֵיא דִּילֵי אַבּוּן
 וּבֵר מְנֵי לִית אֱלֹהֵי: ז וּמִן כּוֹתֵי
 דִּי עֲרַעְיָנָה וַיְחִיּוּנָה וַיִּסְדְּרִינָה
 קְדָמֵי מִשְׁוִיּוֹתֵי עֲמָא דְמִן
 לִידוּה אָנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם־יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ
 לִידוּה וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה: ו כֹּה־אָמַר יְדוּה מֶלֶךְ
 יִשְׂרָאֵל וּגְאֻלוֹ יְדוּה צְבָאוֹת אָנִי רֵאשׁוֹן וְאָנִי אַחֲרוֹן
 וּמִבְּלַעֲדֵי אֵין אֱלֹהִים: ז וּמִי־כְמוֹנֵי יִקְרָא וַיִּגְיֵדָה
 וַיַּעֲרֹכָה לִי מְשׁוּמֵי עִם־עוֹלָם וְאַתִּיּוֹת וְאֲשֶׁר תְּבִאֲנָה
 יִגְיֵדוּ לָמוֹ:

עֲלָמָא וּדְאֲתִין וְדַעֲתִידִין לְמִיתֵי יַחֲוּן לְנָא:

shall say, I am the Lord's, and this one shall call himself by the name of Yaakov, and this one shall write [i.e., sign] his hand, to the Lord, and adopt the name Israel. (6) So said the Lord, the King of Israel and his Redeemer the Lord of Hosts, I am first and I am last, and besides Me there is no God. (7) And who is like me, that will call [himself a god] and will tell and arrange everything for Me, [as I have arranged,] since [the time of] My placing the ancient people, and the signs [of the past] and those that will come, let them tell for themselves.

RASHI

Edom, through the converts who will join them. (5) I am the Lord's — These are the perfectly righteous. And this one shall call himself — These are the young children of the wicked. His hand, to the Lord — These are the repentant. And adopt the name Israel — These are the converts. (7) And arrange everything for Me — all that transpired. Since My placing the ancient people — and until the present. And those that will come— let them tell.

רש"י
 עליהם: (ה) לה'. אלו צדיקים גמורים: וזה יקרא.
 אלו הקטנים בני רשעים: ידו לה'. אלו בעלי
 תשובה: ובשם ישראל יכנה. אלו הגרים:
 (ז) ויערכה לי. כל מה שיהיה: משומי עם־עולם.
 עד עתה: ואשר תבאנה. יגיד:

WRITINGS Proverbs 21

כתובים משלי פרק כא

כה תֵּאוֹת עָצַל תִּמְיַתְנּוּ כִּי־מֵאֲנוּ יָדָיו לַעֲשׂוֹת:
 כו כָּל־הַיּוֹם הַתְּאוּהָ תֵּאוּהָ וְצַדִּיק יִתֵּן וְלֹא יִחְשֶׁף:
 כה רגתא דעטלא ממיתא ליה
 דלא צבנו אידיו דעבדיו
 עבדתא: כו כל יומא ראג

(25) The desire of the slothful kills him, for his hands refuse to labor. (26) All

RASHI

(26) **But the righteous gives — all the**

רש"י
 (כו) וצדיק יתן. כל צרכי ביתו שהקדוש ברוך הוא

כִּי זָבַח רָשָׁעִים תּוֹעֵבָה אֲף כִּי-בְזֻמָּה יְבִיאֵנּוּ: כַּח עֵד-
 כֹּזְבִים יֵאָבֵד וְאִישׁ שׁוֹמֵעַ לִנְצַח יְדַבֵּר: כִּט הֵעֵז אִישׁ
 רָשָׁע בְּפָנָיו וְיִשָּׁר הוּא | יִכִּין (קרי יָכִין) דְּרָכָיו
 (קרי דְּרָכוֹ):
 רָגַתָּא וְצַדִּיקָא יְהֵב וְלֹא
 מִזְשֵׁד: כו דְּבִתָּא דְרִשְׁיָעִי
 מְרַחֵק הוּא מְטוּל דְּבַעֲבֵרְתָּא
 מִיִּתֵי לֵיה: כח סְהַדָּא
 דְּכִדְבוּתָא יֵאָבֵד וְגַבְרָא
 שְׁמוּעָא שְׁרִירָאִית מִמְלָל:
 כט מִחְצִיף אִפּוֹי גַבְרָא רְשִׁיעָא וְתִרְיָצָא הוּא מִתְקַן אֲרַחֲיָה:

day long he covets greedily, but the righteous gives and spares not. (27) The sacrifice of the wicked is an abomination; how much more, when he brings it with wickedness! (28) A false witness shall perish, but the man that obeys shall speak forever. (29) A wicked man [when angered,] hardens his face [i.e., his actions]; but as for the upright, he discerns his way [even when angered].

RASHI

רש"י

needs of his household which the Holy One, blessed be He, provides for him. (27) How much more — how much more so [is it an abomination], when he brings it with evil intent. (28) But the man that obeys — [the prohibition of] “Nor shall you bear false witness ....” (Deuteronomy 5:17)

Mishnah Ketubot, chapter 8

משנה כתובות פרק ח

(1) If a woman came into possession of property before she was betrothed [and then was betrothed], the School of Shammai and the School of Hillel agree that [after her betrothal and before her marriage] she may sell it or give it away, and her act is legally valid. [However] if she came into possession of the property after she was betrothed, the School of Shammai say, She may sell it [after the betrothal but before her marriage], and the School of Hillel say, She may not sell it [after her betrothal even before her marriage]; but both agree that if she had sold it or given it away, her act is legally valid. Rabbi Yehudah says, The Sages argued before Rabban Gamliel, Since the man [through betrothal] gains possession of the woman [his betrothed], does he not also gain possession of her property? He

רבנו עובדיה מברטנורא

א האשה עד שלא תתארס. ונתארסה: ב"ש אומרים תמכור. בעודה ארוסה, אבל משנישאת לא: הואיל וזכה באשה. שהיא ארוסתו: לא יזכה בנכסים. בתמיה: על החדשים. שנפלו לה משנישאת: אנו בושין. מה ראו חכמים לומר אם מכרה ונתנה הבעל מוציא מיד הלכות: אלא שאתם מגלגלים עלינו. נכסים שנפלו לה בעודה ארוסה

replied, We are embarrassed with regard to [the problem of] her new possessions [for failing to discover a reason why a husband is entitled to seize the property which his wife had sold or given away even though she obtained it after marriage], and you wish to involve us [in the problem of] her old ones [property into the possession of which she came while she was only betrothed] also? If she came into the possession of property after she was married, both [the School of Shammai and the School of Hillel] agree that, even if she had sold it or given it away, the husband may seize it from the buyers. [If she came into possession] before she married, [i.e., either

before or after she was betrothed — Rashi] and subsequently married, Rabban Gamliel says, If she [after her marriage] had sold it or given it away, her act is legally valid. Rabbi Chanina ben Akiva says, They argued before Rabban Gamliel, Since the man [by marriage] gained possession of the woman, should he not also gain possession of her property? He replied, We are embarrassed with regard to [the problem of] her new possessions, and you wish to involve us [in the problem] of her old ones also? (2) Rabbi Shimon draws a distinction between one kind of property and another: Property that is known to the husband [i.e., real estate], [the wife] may not sell, and if she has sold it or given it away her act is void; [however, property] which is unknown to the husband [i.e., movable property; according to another interpretation, “unknown property” refers to property from a distant land that fell to her] [the wife] may not sell, but if she has sold it or given it away, her act is legally valid. (3) [If a married woman] came into the possession of money, land should be bought with it and the husband is entitled to its revenues [while the land itself remains in the possession of the woman]. [If she came into the possession of] produce that was detached from the ground [i.e., after it was harvested, it should be sold and], land should be bought therewith and the husband is entitled to its revenues. [If it was] produce still attached to

אמר להן, על החדשים אנו בושין, אלא שאתם מגלגלין עלינו את הישנים. נפלו לה משנשאת, אלו ואלו מודים שאם מכרה ונתנה שהבעל מוציא מיד הלוקחות. עד שלא נשאת ונשאת, רבן גמליאל אומר, אם מכרה ונתנה, קים. אמר רבי חנינא בן עקיבא, אמרו לפני רבן גמליאל, הואיל וזכה באשה, לא יזכה בנכסים. אמר להם, על החדשים אנו בושין, אלא שאתם מגלגלים עלינו את הישנים: ב רבי שמעון חולק בין נכסים לנכסים. נכסים הידועים לבעל, לא תמכור. ואם מכרה ונתנה, בטל. שאינו ידועים לבעל, לא תמכור. ואם מכרה ונתנה, קים: ג נפלו לה כספים, ילקח בהן קרקע והוא אוכל פרות. פרות התלושין מן הקרקע, ילקח בהן קרקע והוא אוכל פרות. והמחברין

רבנו עובדיה מברטנורא

לומר שאם מכרה מכרה בטל לפי שזכה בהם הבעל: ב נכסים הידועים לבעל ונכסים שאין ידועים. אית דמפרשים נכסים ידועים, מקרקעי. ושאין ידועים, מטלטלי. ואית דאמרי, אלו ואלו ידועים הם. ואלו הם שאינם ידועים, כל שהיא יושבת כאן ונפלו לה נכסים במדינת הים. ופסק ההלכה, בין נכסים שנפלו לה עד שלא תתארס ובין שנפלו לה משנתארסה אם מכרה אותם אחר שנישאת הבעל מוציא מיד הלוקחות פירות בחייה וגוף הקרקע לאחר מיתתה. והלכה כר"ש שחולק בין נכסים הידועים לבעל לנכסים שאינם ידועים: ג שמיין אותן. דקסבר מה שגדל ברשותו הווי פירות ומה שלא גדל ברשותו הווי קרן. ולפיכך מה שדמי הקרקע יקרים עבשיו בשביל תבואה זו, הווי קרן, וצריך ליתן לה דמים וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירותיה: והכמים אומרים. אף אלו שלא גדלו ברשותו תורת פירות נתנו בהם,

the ground, Rabbi Meir ruled, The land [which remains the property of the woman] is to be valued as to how much it is worth with the produce [which, having grown before the land came into possession of the woman, remains her property, in the opinion of Rabbi Meir, like the land itself] and how much without the produce, and with the difference [i.e., the value of the attached produce which is the property of the woman and not of the husband who, according to Rabbi Meir, is entitled only to such produce of his wife's land as grows after, but not before, he had become entitled to the revenues] land should be bought [thus turning the worth of the produce into capital], and the husband is entitled to the revenues [of the purchased land, which remains the property of the wife]. The Sages, however, rule, All produce attached to the ground belongs to the husband [even if it grew before he had become entitled to the revenues from the land] and only that which is detached from it [at the time he married the woman, when he acquires the right to the revenues] belongs to the wife; [with the proceeds of the latter] land is to be bought and the husband is entitled to the revenues [the law follows the Sages]. (4) Rabbi Shimon says, In the case in which the husband is at an advantage when he marries his wife, he is at a disadvantage when he divorces her; and in the case in which he is at a disadvantage when he marries her, he is at an advantage when he divorces her. [How so?] Produce which is attached to the ground when he marries his wife, is the husband's [this, so far, is in agreement with the view of the Sages], and hers when he divorces her [the point of difference between the Sages and Rabbi Shimon concerns the produce that is attached at the time of her divorce; the Sages argue against Rabbi Shimon and claim that produce which grew while in his possession (i.e., before the divorce), is his. The law however, follows Rabbi Shimon that a divorced woman is entitled not only to the land which was hers all the time, but also to all produce of such land which had not been detached prior to her divorce], while produce that is detached from the ground is hers when she marries [since it is consequently, turned into capital by being used to purchase land, and the land itself remains in the possession of the woman], but the husband's, when she is divorced [since all detached fruit belongs to the husband, who is entitled to the revenues of his wife's land]. (5) If an aged slave or maid came into her possession [i.e., to a married woman, as an inheritance] they must be sold, and land purchased with the proceeds, and the husband can enjoy the revenues thereof. Rabban Shimon ben Gamliel says, She need not sell them [even if her husband desires it], because they are the pride of her paternal house [which she is entitled to retain]. If she came into the possession

רבנו עובדיה מברטנורא

הואיל והקרקע קיימא לה. והלכה כחכמים: ד ביציאתה. אם בא לגרשה: פירות המחוברים לקרקע בכניסתה שלו. כלומר בשעת נפילתן שלו, כדברי חכמים. ואיכא בין חכמים לר"ש פירות המחוברין בשעת יציאה, דלא איירי בהו חכמים ולית להו הא דאמר ר"ש ביציאתה שלה דקסברי, מה שגדל ברשותו שלו. והלכה כר"ש: ה רבן שמעון

בקרקע, אמר רבי מאיר, שמיין אותן כמה הן יפין בפירות וכמה הן יפין בלא פרות, והמותר, ילקח בהן קרקע והוא אוכל פרות. וחכמים אומרים, המחברין לקרקע, שלו. והתלושין מן הקרקע, שלה, וילקח בהן קרקע והוא אוכל פרות: ד רבי שמעון אומר, מקום שיפה כחו בכניסתה, הורע כחו ביציאתה. מקום שהורע כחו בכניסתה, יפה כחו ביציאתה. פרות המחברין לקרקע, בכניסתה שלו וביציאתה שלה. והתלושין מן הקרקע, בכניסתה שלה וביציאתה שלו: ה נפלו לה עבדים ושפחות זקנים, ימכרו וילקח בהן קרקע והוא אוכל פרות. רבן שמעון בן גמליאל אומר, לא תמכור מפני שהן

of old olive trees or vines [and their upkeep are not worth their expense] they must be sold as wood, and land purchased with the proceeds, and the husband can enjoy the revenues thereof. Rabbi Yehudah says, She need not sell them, because they are the pride of her paternal house [which she is entitled to retain; the law follows Rabbi Yehudah]. He who incurred expenditure in connection with his wife's [*melog*] property [from which the husband may enjoy only the revenues], whether he spent

much and consumed [by virtue of his right to its revenues] little, [or spent] little and consumed much, what he has spent he has spent, and what he has consumed he has consumed [i.e., he has no claim against his wife for compensation should he divorce her]. If he spent but did not consume, he may take an oath as to how much he has spent and receive compensation [if the gain was equal to or more than the expenditure, (see Bartenura in such cases, where the expenditure exceeded the gain)]. (6) If a *shomeret yavam* [— a widow who is waiting for levirate marriage] came [during this waiting period] into the possession of property [from her father's house], the School of Shammai and the School of Hillel agree that she may sell it or give it away, and that her act is legally valid [as *melog* property, she has the right to dispose of it in the way she sees fit]. If she died, what shall be done with her *ketubah* [meaning here, the sum, corresponding in value to the wife's dowry, which is conveyed under terms of tenancy to the future husband, who enters it into the marriage contract and those properties of *tzon barzel* — properties which are completely hers and for which he accepts full responsibility, see Mishnah Yevamot 7:1] and with the property that comes in and goes out with her [i.e., her *melog* property, the capital of which remains the legal possession of the wife, the husband who enjoys only the revenues, accepting no responsibility for it]? The School of Shammai rule, The heirs of her husband [who is heir to his wife; “husband” in this context = levir] are to share it [i.e., the *melog* property, not the *ketubah* concerning which the School of Shammai are of the same opinion as the School of Hillel that follows. The discrepancy between the first clause in the Mishnah, where the *melog* property is declared definitely hers, and the second clause, in which it is considered doubtfully so, is

רבנו עובדיה מברטנורא

בן גמליאל אומר לא תמכור. יכולה היא לעכב. והלכתא כוותיה: רבי יהודה אומר לא תמכור. והלכתא כוותיה: קימעא. דבר מועט ואפילו כל שהוא: ישבע כמה הוציא ויטול. ושבועה זו כעין של תורה היא, והני מילי, שהיה השבח כנגד ההוצאה או יותר, אבל אם היתה ההוצאה יתירה על השבח ישבע שבועת התורה שהוציא כנגד השבח ויטול כנגד השבח בלבד והשאר יפסיד. וכל זה כשגירשה הבעל, אבל אם מרדה היא, בין אכל הבעל בין לא אכל, ישבע כמה הוציא ויטול כנגד השבח. ובנכסי צאן ברזל, כל השבח של בעל, דאמרינן אם הוסיפו הוסיפו לה: 1 שגפלו לה נכסים. מבית אביה, בעודה שומרת יבם: מה יעשו בכתובתה. מנה ומאתים ותוספת ונדוניא שהכניסה לו וקיבל עליה אחריות: ובנכסים הנכנסין והיוצאין. נכסי מלוג, שכשהיא נכנסת נכנסים עמה וכשיוצאת מבעלה יוצאים עמה: בית שמאי אומרים יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב. דספק נשואה ליבם היא וזוכה בחצי ירושתה מספק:

שָׁבַח בֵּית אָבִיהָ. נָפְלוּ לָהּ זֵיתִים וּגְפָנִים וְקָנִים, יִמְכְּרוּ לְעֵצִים וְיִלְקַח בָּהֶן קָרְקַע וְהוּא אוֹכֵל פְּרוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, לֹא תִמְכֹּר מִפְּנֵי שֶׁהֵן שָׁבַח בֵּית אָבִיהָ. הַמוֹצֵיא הוֹצֵאוֹת עַל נִכְסֵי אִשְׁתּוֹ, הוֹצֵיא הַרְבֵּה וְאָכַל קִמְעָא, קִמְעָא וְאָכַל הַרְבֵּה, מֵה שֶׁהוֹצֵיא הוֹצֵיא, מֵה שֶׁאָכַל אָכַל. הוֹצֵיא וְלֹא אָכַל, יִשָּׁבַע כְּמֵה הוֹצֵיא וְיִטוֹל: 1 שׁוֹמֵרֵת יָבֵם שֶׁנָּפְלוּ לָהּ נִכְסִים, מוֹדִים בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל שֶׁמוֹכְרֵת וְנוֹתְנַת וְקָיָם. מֵה, מֵה יַעֲשׂוּ בְכֻתּוּבָתָהּ וּבְנִכְסֵים הַנִּכְנָסִין וְהַיּוֹצֵאִין עִמָּה, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, יִחְלְקוּ יוֹרְשֵׁי

explained in Yevamot 38a] with the heirs of her father [since it is a matter of doubt whether the marital bond with the levir, prior to consummation, constitutes a relationship as that of actual marriage, the entitlement of inheritance between her husband's heirs, and her father's, cannot be definitely determined. The property must, therefore, be equally divided between them]; and the School of Hillel rule, The property is to remain with those in whose possession it is; [e.g.,] the

ketubah [here it has its usual meaning: the statutory sum of one hundred *zuz* for a widow and two hundred *zuz* for a virgin] is to remain in the possession of the heirs of the husband, and the property which goes in and comes out with her, remains in the possession of the heirs of her father [*tzon barzel* property however, remains a question, as to whether Hillel meant that these are the heirs of the husband who had undertaken responsibility for the property, or the heirs of the wife whose capital it was originally, therefore the *halachah* is that they are to be equally divided]. (7) If his [the levir's] brother [i.e., the deceased husband] left money [for the *ketubah*], land shall be bought with it and he [the levir, if he contracted the levirate marriage with the widow] shall enjoy its revenues [the capital being pledged to the woman for her *ketubah*, which remains a charge upon the estate of her first husband, the deceased. (According to this opinion, even movable possessions, such as money, are also pledged for the *ketubah*)]. [If the deceased husband left] produce that was detached from the ground, land shall be bought [out of the proceeds] and he [the levir, if he contracted the levirate marriage with the widow] shall enjoy its revenues. [If they were still] attached to the ground, they are to be assessed, says Rabbi Meir, as to how much they are worth together with the produce and how much they are worth without the produce, and with the difference, land shall be bought [Rabbi Meir holding the view that whatever the land yielded while it was in the possession of the deceased (i.e., during his lifetime) is mortgaged for the wife's *ketubah*], and he [the levir, if he contracted the levirate marriage with the widow] shall enjoy its revenues. The Sages however, rule, Produce which is [still] attached to the ground belongs to him [in the Gemara, the Sages note that all his property is pledged to her *ketubah*, and accordingly, they read "to her" instead of "to him"], but regarding that which is detached from the ground — whoever is first gains possession [the same ruling applies also to

הבעל עם יורשי האב. ובית הלל אומרים, נכסים בחזקתו, כתבה בחזקת יורשי הבעל, נכסים הנכנסים והיוצאים עמה בחזקת יורשי האב: ז הגיה אחיו מעות, ילקח בהן קרקע והוא אוכל פרות. פרות התלושין מן הקרקע, ילקח בהן קרקע והוא אוכל פרות. המזכרין בקרקע, אמר רבי מאיר, שמיין אותן כמה הן יפין בפרות וכמה הן יפין בלא פרות, והמותר, ילקח בהן קרקע והוא אוכל פרות. וחכמים אומרים, פרות המזכרין בקרקע, שלו. והתלושין מן הקרקע, כל הקודם זכה בהן. קדם

רבנו עובדיה מברטנורא

נכסים בחזקתו. נכסי צאן ברזל בחזקתו. ולא אתפרש בחזקת מי, אי בחזקת יורשי הבעל הואיל ואחריותו עליו, אי בחזקת יורשי האשה שהיו שלה. ובפ"ד מיבמות תמצא המשנה הזאת: ז ילקח בהן קרקע. לפי שכתובתה על נכסי בעלה הראשון, לפיכך נכסי המת אחראין לכתובתה אלא שהיבם אוכל פירות אם מיבם אותה, וסבר משלטלי משתעבדי לכתובה: שמיין אותם. דכל מה שגדל ברשות המת אחראין לכתובה: וחכמים אומרים פירות המזכרין לקרקע שלו. בגמרא פריך, והא כל נכסיו אחראין וערבאין לכתובה, ומשני, תני שלה: כל הקודם זכה. קטברי,

money, since movable items, in the opinion of the Sages, are not pledged for the *ketubah* unless the wife had seized them; the law follows the Sages]. If he [seized it] first he acquires ownership; and if she [seized it] first, land shall be bought with it and he [the levir, if he contracted the levirate marriage with the widow] shall enjoy its revenues. Once [the levir] married her she is regarded as his wife

in all respects [if he divorces her, he does so in the normal manner, and if he desires, he may remarry her, and we do not say that she requires *chalitzah* or that she is prohibited as his brother's wife], except that her *ketubah* remains a charge on her first husband's estate. (8) He cannot say to her, "Behold, your *ketubah* lies on the table," rather, all his property [which he inherited from his deceased brother] is pledged to her *ketubah* [i.e., he cannot pay her out her *ketubah* and sell the rest, rather he must hold the whole of the deceased brother's estate as mortgaged to her *ketubah*]. So too, a man may not say to his wife, "Behold, your *ketubah* lies on the table," rather, all his property is pledged to her *ketubah*. If he divorced her [after he had consummated the levirate marriage] she is entitled only to her *ketubah* [and he is at liberty to dispose of the rest of the property as he wishes; if, however, he does not divorce her, she has a lien on all his property]. If he, subsequently remarried her, she is [to enjoy the same rights as] all other wives, and is entitled only to her *ketubah* [from her first husband].

רבנו עובדיה מברטנורא

מטללי לכתובה לא משתעבדי אא"כ תפסה. ומחיים דבעל בעינן תפיסה. והוא הדין נמי דפליגי אכספיים, דמאי שנא כספיים מפירות תלושין. והלכה כחכמים: **הרי היא כאשתו.** שמגרשה בגט, ומחזירה. ולא אמרינן ויבמה אמר רחמנא ועדיין יבומין ראשונים עליה ולא תסגי לה בגט. והכי נמי כשגירשה הוה אמינא מצוה דרמיא רחמנא עליה הא קעבדה, ותיקו עליה באיסור אשת אח ולא מצי להחזירה, קמ"ל דאמר רחמנא (דברים כ"ה) ולקחה לו לאשה, כיון שלקחה הרי היא כאשתו: **ח כל נכסיו.** שירש מאחיו, אחראין לכתובתה: **גירשה אין לה אלא כתובה.** אבל כל זמן שלא גירש היו כל הנכסים משועבדים לה: **הרי היא ככל הנשים.** שהמגרש את אשתו ומחזירה, על מנת כתובה הראשונה החזירה. ואצטריך לאשמועינן הא ביבמה, דלא תימא אשתו היא דאיהו כתב לה כתובה מממונו, אבל יבמתו דלאו איהו כתב לה אלא נכסי בעלה הראשון הוא דהוה אחראין וערבאין, היכא דגרשה ואהדרה. אימא כתובתה מיניה, קמשמע לן:

Gemara Ketubot 82b

גמרא כתובות דף פב:

[On the Mishnah:] "If he [the *yavam*] subsequently remarried her [his *yavamah*, after having divorced her]." What does he thereby

[by specifying the law in the case of a *yavamah* whom the *yavam* had married] teach us? Have we not already learned, If a man divorced his wife and then remarried her, his second marriage is contracted on the terms of her first *ketubah*? [I.e., she cannot claim a second *ketubah*. One would expect this law to apply also to a *yavamah*. What need then was there to specify it in the

החזירה. מאי קא משמע לן תנינא המגרש את האשה והחזירה על מנת כתובה ראשונה מחזירה. מהו דתימא

case of the latter?] It might have been assumed that the law applied only to his wife, since it was he himself who wrote the *ketubah*; in the case of his *yavamah*, however, since it was not he [but his brother, her first husband] who wrote the *ketubah* for her [i.e., at the first divorce she collects from the first husband's estate], it might well have been assumed that if he divorced her and then remarried her the *ketubah* must come from himself, hence, we were taught [that in this case too, she is entitled only to the first *ketubah*]. Rabbi Yehudah stated: At first they used to give merely a written undertaking [to pay the *ketubah*, however, no clause pledging the husband's property was inserted in the *ketubah* itself] in

respect of [the *ketubah* of] a virgin for two hundred *zuz* and in respect of that of a widow for a *maneh*, and consequently [women refused to marry under such precarious conditions], they grew old and could not take any wives, until Shimon ben Shetach took the initiative [literally, until he came] and enacted that all the property of a husband is pledged for the *ketubah* of his wife. So it was also taught elsewhere: At first they used to give merely a written undertaking in respect of [the *ketubah* of] a virgin for two hundred *zuz* and in respect of that of a widow for a *maneh*, and consequently, [women refused to marry under such precarious conditions], they grew old and could not take any wives. It was then ordained that the amount of the *ketubah* was to be deposited in the wife's father's house. However, any time the husband was angry with her he used to tell her, "Go to your *ketubah*!" [I.e., he could easily get rid of her since the amount of her *ketubah* was at hand and there was no need for him to make any efforts to find the money.] It was established, therefore, that the amount of the *ketubah* was to be deposited in the house of her father-in-law [i.e., in her husband's house]. Wealthy women [the amount of whose *ketubah* was high; in addition to the statutory sum, the *ketubah* also contains additional obligations on the part of the husband corresponding to the amount the wife brought to him on marriage,] converted it into silver, or gold baskets, while poor women converted it into brass tubs for urine. Still, whenever the husband had occasion to be angry with his wife, he would say to her, "Take your *ketubah* and go!" It was then that Shimon ben Shetach enacted that the husband must insert the pledging clause, "All my property is mortgaged to your *ketubah*" [not restricting it merely to movable property].

אֲשֶׁתוֹ הוּא דָּאִיהוּ כָּתַב לָהּ כְּתוּבָה מִיָּמֶיהָ. אֲבָל יִבְמַתּוּ דְּלָאוּ אִיהוּ כָּתַב לָהּ הֵיכָא דְּגִרְשָׁה וְאֶהְדְּרָה אִימָא כְּתוּבָתָה מִיָּמֶיהָ קָא מְשַׁמְעָ לָן. אָמַר רַב יְהוּדָה בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ כּוֹתְבִים לְבְתוּלָה מֵאֲתִים וְלֹאֲלֻמְנָה מְנָה וְהָיוּ מְזַקְיָנִים וְלֹא הָיוּ נוֹשְׂאִין נָשִׁים עַד שֶׁבָּא שְׁמַעוֹן בֶּן שִׁטַּח וְתִיגְלָן כָּל נְכֹסֵי אַחֲרָאִין לְכְתוּבָתָהּ. תְּנִיגָא נְמִי הָכִי בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ כּוֹתְבִין לְבְתוּלָה מֵאֲתִים וְלֹאֲלֻמְנָה מְנָה וְהָיוּ מְזַקְיָנִים וְלֹא הָיוּ נוֹשְׂאִין נָשִׁים הִתְקִינוּ שִׂיְהִיו מְנִיחִין אוֹתָהּ בְּבֵית אָבִיהָ וְעַדִּין כְּשֶׁהוּא כּוֹעֵס עָלֶיהָ אוֹמֵר לָהּ לְכִי אֲצַל כְּתוּבָתִיךְ הִתְקִינוּ שִׂיְהִיו מְנִיחִין אוֹתָהּ בְּבֵית חַמֵּיהָ. עֲשִׂירוֹת עוֹשׂוֹת אוֹתָהּ קָלְתוֹת שֶׁל כֶּסֶף וְשֶׁל זָהָב עֲנִיּוֹת הָיוּ עוֹשׂוֹת אוֹתָהּ עֲבִיט שֶׁל מִימֵי רְגָלִים וְעַדִּין כְּשֶׁכוֹעֵס עָלֶיהָ אוֹמֵר לָהּ טְלִי כְּתוּבָתִיךְ וְצֵאִי עַד שֶׁבָּא שְׁמַעוֹן בֶּן שִׁטַּח וְתִיגְלָן שִׂיְהִיא כּוֹתֵב לָהּ כָּל נְכֹסֵי אַחֲרָאִין לְכְתוּבָתָהּ:

זוהר ויקרא דף ד ע"א

תא חזי בשעתא דבר נש מתקן עובדוי על ידי דקרנא כללא אתבסס ואתקרב ואתקשר דא ברא ביהודא שלים הוה דכתיב אדם כי יקריב מכם. פי יקריב לקשרא מילין בראקא חזי תא חזי אדם כי יקריב לאפוקי מאן דלא אתנסיב דהא קרנא לאו קרנא וברכאן לא משתבחין לנביה (ס"א על ידיה) לא לעילא ולא לתתא ממשמע דכתיב אדם כי יקריב שאני הכא דלאו איהו אדם ולא בכללא דאדם הוא ושכינתא לא שרייא עלוהי בגין דאיהו פנים ואקרי בעל מום ומארי דמוקא אתרחקא מכללא כל שכן למדבחה לקרא קרנא. ונדב ואביהוא אוכהן דכתיב (ויקרא י) ותצא אש מלפני יי ובגיני כד כתיב אדם כי יקריב מכם קרנא לוי אדם דאשתכת. דבר ונוקבא האי חזי לקרא קרנא דא ולא אחרא ואמר רבי אבא אף על גב דאוקמוה לנדב ואביהוא במלה אחרא הכי הוא ודאי. אבל קמרת עלאה הוא מפל קרנא דעלמא דעליה אתברכן עלאי ותתאי וקרנא דא דאיהו לעילא מפל קרנא לא אתחזון אינון לקרא דהא לא אתנסיבו לקרנא לא אתחזון כל שכן למילין עלאין דיתברכו על ידיהו. ואי תימא ותצא אש מלפני יי ותאכל אותם אמאי. לבר נש דאתא קמי מטרוניתא לבשרא לה דהא מלפא אתי לביתה וישרי בה במטרוניתא למחדי עמה. אתא לקמי מלפא חמא מלפא ההוא בר נש דאיהו מארי דמומין. אמר מלפא לאו הוא יקרא דילי דעל ידוי דהאי פנים איעול למטרוניתא אדכתי אתקנת מטרוניתא ביתא למלפא. פיון דחמא דמלפא הוה זמין למיתי לנביה וההוא בר נש גרים לאסתלקא מלפא מינה בדין פקידת מטרוניתא לקמלא לההוא בר נש כד בומנא דעאלו נדב ואביהוא וקמרת בידיהו חדת מטרוניתא ואתקנת לקבלא למלפא פיון דחמא מלפא אינון גברין פנימין מארי דמומין לא בעא מלפא דעל ידיהו ייתי למשרי עמה ואסתלק מינה כד חמת מטרוניתא דבגיניהון אסתלק מלפא מינה מיד ותצא אש מלפני יי ותאכל אותם וכל דא בגין דמאן דלא אתנסיב הוא פנים מאריה דמומין קדם מלפא. קדושה דמלפא אסתלק מינה ולא שרייא בפנימו. ועל דא כתיב אדם כי יקריב מכם קרנא מאן דאקרי אדם יקריב ומאן דלא אקרי אדם לא יקריב:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sha'arei Kedushah, Part 2, Section 4

שערי קדושה חלק ב שער ד

Gechazi was removed from the world to come only because he lied in Elisha's name. Amnon lied to Tamar and was killed. Navot's soul was removed from its station because he lied, as it states, "Who will entice Achav" [to go to war with Aram]? [and God said to Navot, "Go out ..."] (I Kings 22:20-22) — go out from your station, [since he was prepared to lie]. Rav Hunahsaid, "Israelites were exiled from their land only because they violated the verse, 'Distance yourself from a false matter.'" (Exodus 23:7)

גחזי לא נטרד אלא מפני ששקר בשם אלישע. אמנון כזב לתמר ונהרג. ריחו של נבות נטרד ממחיצתו על שדבר כזב שנאמר (מלכים א' כב, דברי הימים יח) מי יפתה את אחאב וגו' צא ממחיצתך. ואמר רב הונא לא גלו ישראל מארצם אלא על שעברו על פסוק (שמות כג) מדבר שקר תרחק. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה לא חרבה ירושלים וכו'. ובספר הזוהר בזמנא דשקר דאיהו סמא"ל שלטא כתיב (דניאל ח)

Our Rabbis, of blessed memory, said, "Jerusalem was destroyed only because honest people ceased to be there." In the Zohar it says, "When falsehood, which is Satan, rules, it is written, 'and it casts truth to the ground.'" (Daniel 8:12) And this caused the destruction of the First and

Second Temples ....” Our Rabbis, of blessed memory, said, “The world exists because of three things: because of justice, truth, and peace.” And it is written, “Lord, who will sojourn in Your tent? ... he who speaks truth in his heart.” (Psalms 15:1-2) Even that which one considers in his heart, he must fulfill in deed, as our Rabbis, of blessed memory, said concerning the incident involving Rav Safrah. [Rav Safrah had some article for sale. Someone approached him with an offer to buy it, but Rav Safrah was saying the *Shema* at that moment and could not answer. The would-be buyer thought that Rav Safrah was silent because he did not accept the price, and raised his offer. After Rav Safrah finished the *Shema*, he told the man that he could buy the article for the price he had originally offered, since he had intended to accept that price.] And it is written, “The Torah of truth was in his mouth and unrighteousness was not found on his lips ... for he is the messenger of the Lord of Hosts.” (Malachi 2:6-7)

Practical Law:

Rambam, Laws of Sacrifices, Chapter 1

(1) Regarding all sacrifices of an individual, he is responsible for replacing them [if they were designated and then lost (see Lechem Mishnah; and see Kesef Mishnah for additional circumstances for which an individual is also responsible)] and is responsible for replacing their libations as well, except for a voluntary offering. Regarding all sacrifices of the community, they are not responsible for replacing them, or for replacing their libations [if they were not sacrificed during their allotted time (see Lechem Mishnah)]. But if the animal sacrifice was already offered, they are responsible for replacing their libations. [However] the sacrifice of an individual which has a set time [e.g., the bull of Yom Kippur] is like a communal sacrifice, and he is not responsible for replacing it [after its allotted time]. (2) Every *[olah]* burnt-offering of an animal comes only from male [animals]. It comes from sheep, goats, or cattle, either fully grown [animals] or young [animals] and [from] turtle-doves or young doves. [And in the case of birds,] male and female are the same [i.e., both are acceptable]. (3) The *[chatat]* sin-offering comes from these five species; from males or from females; from full-grown [animals]

וּתְשַׁלַּח אֶמֶת אֶרְצָה. וְדָא גְרַיִם חֲרַבֵּן בֵּית רֵאשׁוֹן וְשְׁנֵי וְכוּ' וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה עַל שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם קָיָים עַל הַדִּין וְעַל הָאֶמֶת וְעַל הַשְּׁלוֹם. וּכְתִיב (תהלים טו) ה' מִי יִגּוֹר בְּאַהֲלָךְ וְגו' וְדוֹבֵר אֶמֶת בְּלִבּוֹ אִף מָה שֶׁחָשַׁב בְּלִבּוֹ צָרִיף לְאֶמֶת אוֹתוֹ בְּמַעֲשֵׂה כִּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה בְּעוֹבְדָא דְרַב סַפְרָא. וּכְתִיב (מלאכי ב) תוֹרַת אֶמֶת הִיְתִיב בְּפִיהוּ וְעוֹלָה לֹא נִמְצָא בְּשִׁפְתָיו כִּי מִלֶּאֱךָ ה' צְבָאוֹת הוּא:

הלכה

הרמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק א

א כל קרבנות היחיד חייב באחריותו ובאחריות נספיהו חוץ מן הנדבה. וכל קרבנות הצבור אינן חייבין באחריותו ולא באחריות נספיהו ואם קרב הנדבה חייבין באחריות נספיהו וקרבת יחיד שקבוע לו זמן הרי הוא כקרבת צבור ואינו חייב באחריותו; ב כל עולת בהמה אינה באה אלא מן הזכרים בלבד והיא באה מן הכבשים ומן העזים ומן הבקר בין גדולים בין קטנים ומן התורים ובני יונה ואחד בהן הזכר והנקבה; ג החטאת באה מחמשת המינים האלו מן הזכרים ומן הנקבות מן הגדולים ומן

or from young [animals]. (4) The [asham] guilt-offering, comes only from male sheep. There is a [type of] guilt-offering that comes from the full-grown of this species and there is

a [type of] guilt-offering that comes from the young.

הקטנים: ד האשם אינו בא אלא מזכרי כבשים בלבד יש אשם בא מגדולי מין זה ויש אשם בא מן הקטנים:

VAYIKRA FOR WEDNESDAY

ויקרא ליום רביעי

TORAH

תורה

יכין בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי וו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבאה

טז ויעדי ית זפקיה באוכליה
וירמי יתה לסטר מדבחה
קידומא לאתר דמוקדין

טז והסיר את־מראתו בנצתה והשליך
אתה אצל המזבח קדמה אל־מקום הדשן:

(16) And he will remove its crop along with its entrails, and cast it next to the

RASHI

רש"י

(16) מראתו — [This is] the place of the רעי, the digested food or waste, i.e., the crop. [The word מראתו stems from ראי, which is equivalent to רעי, as an א can be interchanged with an ע] (Torat Kohanim 1:84). בנצתה — means: together with its entrails (Zevachim 64b). The word נוצה denotes something disgusting, as in the verse (Lamentations 4:15), “for they have become disgusting (נצו) and have fled.” And this is what Onkelos means when he translates this word as: באוכליה, “with its digested food” [i.e., the excrement found in its entrails]. This,

(טז) מראתו. מקום הרעי והראי, זה הזפק. בנצתה. עם בני מעיה. ו'נוצה' לשון דבר המאוס. כמו: "כי נצו גם נעו", וזהו שתרגם אנקלוס: "באוכליה", וזהו מדרשו של אבא יוסי בן חנן, שאמר: נוטל את הקרקבן עמה, ורבותינו, זכרונם לברכה, אמרו: קודר סביב הזפק בסכין בעין ארבה ונטלו עם הנוצה שעל העור. בעולת בהמה, שאינה אוכלת אלא באבוס בעליה, נאמר: "והקרב והפרעים ירחץ במים וגו' והקטיר", ובעוף שגזון מן הגזל, נאמר: "והשליך" את המעים, שאכל מן הגזל: אצל המזבח קדמה. במזרחו של כבש: אל מקום הדשן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל בקר,

too, is the explanation [of this verse] given by Abba Yosei ben Chanan, who states: The priest removes the קרקבן ["stomach"] together with it. But our Rabbis, of blessed memory, [understanding נוצה to mean "feathers",] explain the verse as follows: With a knife, he cuts an opening around the crop, like a window, and removes the crop together with the feathers (נוצה) on [that part of] the skin (Zevachim 65a). In the case of the burnt-offering of livestock, which eats exclusively from the feeding trough of its owner, the verse says (13 above), “And he must wash the innards and legs in water. Then, [the priest] will ... burn it [on the altar].” However, when it comes to birds, which feed themselves on things stolen [from other people's property], the verse says here, “And he will [remove its crop] ... and cast it,” i.e., [he must cast away] the entrails, since the bird had eaten from stolen property (Vayikra Rabbah 3:4). **Next to the altar on the east side** — i.e., at the east side of the כבש [the ramp leading up to the altar] (Torat Kohanim 1:86). **To the place of the ashes** — i.e., the place where each morning, they